

دستور العمل شناسایی و کنترل کنه تار عنکبوتی

گردآوری: امور مناطق
گروه حفظ نباتات

بسمه تعالی

مقدمه:

کنه دو لکه‌ای عمومی *Tetranychus urticae* Koch جانوریست از بندپایان راسته Acarina و خانواده Tetranychidae که تقریباً در تمام مناطق دنیا انتشار دارد و از اهمیت اقتصادی زیادی برخوردار است. کنه دو لکه‌ای عمومی که با اسامی کنه دو نقطه‌ای یا کنه تار عنکبوتی نیز گفته می‌شود از دیر زمان در ایران وجود داشته است و روی اکثر گیاهان فعالیت دارد و فقط در اروپا بیش از یکصد گونه گیاهی میزبان برای این کنه شناخته شده است. درختان و درختچه‌های جنگلی و غیر مثمره میزبان این کنه در ایران عبارتند از: افرا، شاه بلوط هندی، توسکا، زبان گنجشک، توت صنوبر، چنار، افاقیا، نارون، نم‌دار، ممرز، کاتالپا، انجیر، ختمی درختی، یاسمن، گردو، شب‌بو، سه رنگ و انواع زیادی از گیاهان زینتی.

شکل شناسی:

این کنه به خاطر دو لکه‌ای تیره‌ای که در پشت خود دارد به کنه دو لکه‌ای معروف است. این لکه‌ها بهترین وسیله شناسایی این کنه‌ها می‌باشند. جانور کامل این کنه بیضی شکل و طول بدن آن 0.4 تا 0.5 میلیمتر می‌باشد. رنگ کنه‌های ماده زمستان‌گذران قرمز یا نارنجی است. درحالی‌که در طول فصل رنگ آنها از زرد کم‌رنگ متمایل به سبز تا تقریباً تیره تغییر می‌کند که این تغییرات رنگی با سن آنها و گیاه میزبان ارتباط دارد. تخم کروی و روشن بوده که قبل از تفریخ، رنگ آن قدری کدر می‌شود.

زیست شناسی:

این کنه زمستان را به صورت ماده‌های قرمز یا نارنجی سپری می‌سازند. محل زمستان‌گذرانی بیشتر زیر پوستک‌های درختان در انتهای تنه و لابه‌لای باقیمانده‌های گیاهی سطح خاک می‌باشد ولی تعدادی نیز در نواحی بالاتر درخت این مرحله را طی می‌کنند. در اثنای فصل رنگ ماده‌ها تغییر می‌کند. کنه‌های نابالغ سه بار جلد عوض می‌کنند. اولین پوره‌ها سه جفت پا دارند ولی پوره‌های مراحل بعدی دارای چهار جفت پا هستند. کنه‌هایی که زمستان را روی خاک و یا در قسمت‌های پایین درخت گذرانده‌اند، پس از گرم شدن هوا از همان گیاهان سطح باغ تغذیه می‌کنند که البته پس از مدتی به قسمت‌های بالایی درختان می‌زبان حرکت می‌نمایند. در نقاطی که فعالیت این کنه شدید است جمعیت‌های بهاری بیشتر در درختان حاشیه راه‌ها و جاده‌ها متمرکز می‌شوند. این کنه در تابستان به بالاترین حد خسارت‌زایی خود می‌رسد به ویژه زمانی که شکارگرها و دشمنان طبیعی آن قبلاً به وسیله سمپاشی‌های نامناسب از بین رفته باشند.

هوای گرم و خشک برای تولیدمثل و افزایش این کنه بسیار مناسب است. اگر حرارت و غذا مناسب باشد، این کنه هر هفته و حتی کمتر، یک نسل تولید می‌کند و بدین ترتیب می‌تواند تا بیش از ۱۵ نسل در سال تولید کند. به محض اینکه کیفیت غذا کاهش می‌یابد، این کنه به کمک باد به نقاط دیگر منتقل می‌شود. اگر جمعیت دشمنان طبیعی آسیب جدی ندیده باشند، می‌توانند با فعالیت شدید خود جمعیت این کنه را کاهش دهند. کاهش یافتن کیفیت غذا در اواخر فصل و

کوتاه شدن طول روشنایی روز و سرد شدن هوا تماما کنه را به طرف دیپوز زمستانی سوق می دهند.

نحوه خسارت:

جانور با تغذیه بوسیله خرطوم از سطح زیرین برگ شیره نباتی را می مکد و در نتیجه در روی برگ نقاط متعدد و زرد رنگ دیده می شود که این نقاط تغییر رنگ داده و پس از مدتی برگها به رنگ قهوه ای سوخته در می آیند و در این زمان است که برگها شکننده شده و توانایی خود را در انجام عمل فتوسنتز از دست داده و از ساقه جدا می شوند و گاهی برگها در اثر از دست دادن شیره نباتی حول دمبرگ اصلی خمیده می شوند. زمانیکه تعداد کنه ها زیاد باشد پوششی از تار همراه با پوسته بدن جانوران و گرد و خاک سطح برگها را می پوشانند.

مبارزه:

یکی از بهترین راههای مبارزه، حمایت از دشمنان طبیعی این آفت، با کم کردن مصرف غیر ضروری سموم شیمیایی می باشد.

مبارزه مکانیکی:

از آنجا که این کنه مدتی از زندگی خود را روی علفهای هرز می گذرانند. مبارزه با علفهای هرز نقش موثری در کاهش جمعیت آفت دارد.

راه دیگر مبارزه با آفت شتشوی درختان آلوده است. آبشویی درختان با فشار زیاد بویژه در تابستان علاوه بر کاهش جمعیت آفات، در شادابی و پاکیزه شدن آنها از گرد و غبار و دوده اتومبیلها اثر فوق العاده ای دارد. شتشوی درختان باید در چندین نوبت انجام گیرد. نکته که بایستی به آن توجه شود اثر شگرف آبیاری در جلوگیری از خسارت این کنه است. بیشترین خسارت و حمله این کنه روی درختانی است که تنش آبی دارند.

مبارزه شیمیایی:

در صورت طغیان آفت مجبور به استفاده از سموم شیمیایی هستیم. با توجه به اینکه این آفت در بهار قبل از تخم‌ریزی زیر پوست درختان و پوشش سبز زیر درخت و دیگر نقاط زمستان‌گذرانی می‌کند. می‌توان از طریق سمپاشی اوایل بهار و یا اواخر زمستان روی تنه و شاخه‌ها موجبات کاهش جمعیت کنه را فراهم کند.

برای این منظور می‌توان از سموم کنه‌کش ذیل استفاده نمود:

۱- اومایت ۰.۷۵٪ امولسیون ۱/۵ در هزار

۲- دیکوفول ۱.۸/۵٪ ۱/۵ در هزار

۳- نئورون ۲ در هزار

با رعایت نکات زیر در امر مبارزه علیه کنه عنکبوتی علاوه بر موثر واقع شدن سموم مورد استفاده نتایج بهتری در امر کنترل آفت کسب خواهد شد.

- استفاده بی‌رویه از سموم حشره‌کش و قارچ‌کش سبب افزایش جمعیت کنه می‌شود زیرا علاوه بر تاثیر سوء آنها روی دشمنان طبیعی، سموم شیمیایی مختلف در شیره گیاهی تاثیر نموده و با تغییراتی که در آن می‌دهد محیط را برای نشو و نما و افزایش جمعیت کنه‌ها بیشتر مساعد می‌سازد.

- استفاده به موقع از سموم کنه‌کش اختصاصی موثر به نسبت‌های توصیه شده از افزایش جمعیت و ایجاد خسارت جلوگیری می‌نماید.

- استفاده از چند نوع سموم کنه‌کش موثر در یکسال سبب خواهد شد که مقاومت به کنه‌کش‌ها دیرتر ظاهر شود.

منابع

۱- اسماعیلی، مرتضی، ۱۳۶۲. آفات مهم درختان میوه ایران، انتشارات مرکز نشر سپهر، ۵۸۲ صفحه

۲- بهداد، ابراهیم، ۱۳۸۱. آفات مهم گیاهی ایران، انتشارات نشر یادبود

۳- رجبی، غلامرضا، ۱۳۸۱. آفات درختان میوه سردسیری، انتشارات نشر آموزش کشاورزی، ۱۹۹ صفحه

۴- کلیایی، رئوف، خباز جلفائی، حسین، میرکمالی، حسین، ۱۳۸۱. راهنمای آفات، بیماریها و علف‌های هرز سیب. انتشارات نشر آموزش کشاورزی، ۲۴۶ صفحه